

Fjármagnstekjuskattar

Helgi Tómasson

17. október 2024

Eru fjármagnstekjuskattar skynsamlegir?

- Nokkrar sögur (frá Svíþjóð)
- Smávegis um fræði
- Mín ályktun

Skólagjöld

- Nemandi ætlar í framhaldsnám
- Hann er duglegur að vinna, safnar á gjaldeyrisreikning til að eiga fyrir skólagjöldum.
- Að loknu nokkurra ára námi ætlar hann að ganga að námssjóðnum og borga skólagjöld í útlendum skóla
- Þá bregður svo við að bankinn heldur hluta innistæðunnar eftir og segir að hann eigi að borga fjármagnstekjuskatt því gengi krónunnar hafi fallið.
- Þ.e. gengishagnaðurinn í íslenskum krónum er skattlagður. Er þetta heppileg skattlagning?
- Svipað átti við í Svíþjóð þar sem gengishagnaður af eigin húsnæði var skattlagður.

- Menn hafa fundið út að skattlagning gengishagnaðar af húsnæði er til þess falinn að hægja á sölu. Þ.e. fólk tekur ekki bestu ákvarðanir af skattaástæðum.
- Viða um heim hafa menn annað hvort afnumið þetta er sagt að fresta megi skattgreiðslu ef nýtt húsnæði er keypt innan ákveðins tíma.
- **Óinnleystur gengishagnaður.**
- Á að borga skatt af tækifæri til söluhagnaðar? Þ.e. húsnæði hækkar í verði og á þá að myndast skattskylda?
- Fasteignskattur á Íslandi er útfærður svona. Einhver regression er framkvæmd á sölugögnum, spáð söluverð kallað fasteignamat og skatturinn er eitthvert hlutfall af því.
- Sumir segja að skattleggja eigi óinnleystan gengishagnað (smáfyrirtæki í Noregi).

- Á arfur að vera skattskyldur?
- Reynsla Svía sagði að þeir sem væru aldir upp á bóndabæ ættu að geta tekið við af foreldrunum án þess að skulda ríkinu eitthvað.
- Árið 1985(ca) var fjöldskyldufyrirtæki á markaði í Svíþjóð. Eldri kona átti flest hlutabréfin og fjölskyldan sá um rekstur. Gamla konan dó og markaðurinn vissi að fyrirtækið þurfti að selja hlutabréf til að eiga fyrir erfðaskattinum. Þess vegna ákvað markaðurinn að kaupa ekki og hlutabréfaverðið hrundi. Fjölskyldan gekk slipp og snauð frá fyrirtækinu, hættu að vinna í því. Mannauðurinn hvarf og fyrirtækið hætti starfsemi.

- Viðbrögð yfirvalda voru að veita undanþágur frá erfðafjárskatti til fjölskyldufyrirtækja ofl.
- Þetta ýtti undir skatteplanering, þ.e. fólk færði eignir yfir í form sem ekki báru erfðafjárskatt.
- Þ.e. fólk stóð í kostnaði við óarðbærar fjárfestingar til að víkja sér undan erfðafjárskatti.
- Hugsanlega komu fram fyrirtæki sem sérhæfðu sig í að geyma arf.

- Menntaðu því um að leggja skattinn niður í Svíþjóð. Umfangsmikil skatteplanering leiddi til þess að samfélagið tapaði á þessu.
- Það þurfti harmleik til að ná markmiðinu Áramótin 2004/2005 skall flóðbylgja á Indónesíu og mörg þúsund Svía dóu. Ungt fólk sem ekki var búíð að gera skatteplanering.
- Göran Persson (jafnaðarmaður) lagði því til að erfðafjárskatturinn yrði aflagður afturvirkir þannig að erfingjar fórnarlamba flóðbylgjunnar þyrftu ekki að borga erfðafjárskatt.
- Ég tel að 10 af 27 OECD löndum séu komin með erfðafjárskatt niður í 0 og mörg hinna með lága prósentu og há frítekjumörk.
- Mín ályktun er að erfðafjárskattur sé skaðlegur (amk í praxís).

- Valdimar atterdag konungur Danmerkur (ca, 1350, pabbi Margrétar I) skildi að það væri ekki sjálfbær skattastefna að fara um með ránum til að fjármagna starfsemi hins opinbera.
- Hann var mikill skattamaður og sagði að hann missti svefn yfir hverjum vatnsdropa sem rynni óskattlagður til sjávar (vatnsmyllur ný tækni). Hann skyldi að væri óvinsælt að skattleggja höfuðstól eigna, en menn sættu sig betur að deila hluta tekna með hinu opinbera.
- Skatta verður að borga með tekjum (eða lánum) og því eru auðlegðarskattar slæmir fyrir aðila með lélegt tekjustreymi.
- Öll Evrópulönd nema Noregur og Sviss (og hluti Spánar) hafa nú aflagt auðlegðarskatta. Sviss og Spánn með mjög sérstakar útfærslur.
- Nýleg norsk grein segir að Norðmenn eigi að lækka þetta.

- Eftir stendur hvernig eigi að meðhöndla útgreiddar vaxtatekjur og leigutekjur.
- Sparifjáreigendur verða að fá raunvexti eftir skatt. Húsaleiga verður sömuleiðis að gefa jákvæða raunávöxtun.
- Kannski eru raunvextir og nettó-raunhúsaleiga skynsamlegir skattstofnar.
- Vextir og húsaleiga eru stærðir sem sumir telja of háar. Þessar stærðir munu ekki lækka ef lagður verður á þær sérstakur skattur.

Nýleg grein

In this paper, we have discussed the relative merits of wealth and capital income taxes as instruments for taxing the rich. We conclude that taxing capital income is theoretically superior to taxing wealth because capital income taxes are levied on both normal and excess returns, and they are levied on the actual capital income that investors earn. The main problem with capital income taxes is that they do not target unrealized capital gains, which are huge and concentrated among the wealthiest. To address this problem, wealth taxes have been proposed as a way of increasing the tax burden on the wealthiest. However, as the wealthy disproportionately own unlisted business assets, wealth taxes are difficult to implement due to liquidity and valuation issues. These are particularly severe for growth companies and start-ups, where valuation is both volatile and highly uncertain and there may be no cash flow to pay the tax.

An alternative to introducing a wealth tax is to fix capital income taxation by taxing capital gains as they accrue rather than when they are realized. For listed shares, this is easy to implement. However, in the case of unlisted equity, taxing capital gains as they accrue is equally challenging as implementing a wealth tax. We conclude that taxing the wealth of the richest is difficult, whether through wealth taxes or capital income taxes, because of the trade-off between the pursuit of egalitarian objectives and the need to promote growth-enhancing entrepreneurial activity.

Bastani & Waldenström (2023)

Bastani, S. & Waldenström, D. (2023). Taxing the wealthy: the choice between wealth and capital income taxation. *Oxford Review of Economic Policy*, 39(3), 604–616.